

РОЗДІЛ X. ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ

УДК 377.3:331.545

Сергій Денежніков

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0003-3289-8399

Олена Козлова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0003-1626-5188

DOI 10.24139/2312-5993/2025.01/399-411

ПРОФЕСІЙНЕ САМОПРОЄКТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ

Стаття присвячена проблемі професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти на основі представленої теоретико-методологічної стратегії, що включає інтеграцію системного, аксіолого-дименсійного та фасилітативного підходів, що дозволяє виявити оптимальні принципи організації професійного самопроєктування, методи педагогічної дії, визначити провідні позиції дослідження; запропоновано модель професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти, що включає цілеорієнтуючий, організаційно-змістовний та результативно-проективний блоки. Особливість моделі полягає в описі взаємозв'язку двох процесів у їхній органічній єдності: професійне самопроєктування як діяльність, спрямована на конструювання професійної поведінки майбутнього менеджера освіти; формування конкурентоспроможності як якісної характеристики особистості та результату професійного самопроєктування.

Ключові слова: проєктування, самопроєктування, конкурентоздатність, менеджер освіти, професійний розвиток.

Постановка проблеми. У зв'язку з динамічним розвитком освіти загалом та підготовкою майбутніх менеджерів освіти на сучасному етапі зокрема посилюється детермінація на формування конкурентоздатності, що зумовлено модернізаційними процесами у суспільстві, потребами якісного вдосконалення навчання та виховання. Ця обставина вимагає постановки нових цілей та завдань в освітньому процесі ЗВО з урахуванням зростаючої ролі самоосвіти та саморозвитку особистості під час кризових змін. Реалізація стратегії зазначених змін визначена Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», що націлює освітній процес на розвиток лабільності виховної системи, орієнтованої на формування якостей сучасних фахівців, на підвищення їхньої мобільності та розвиток професійної творчості. Створення освітніх округів та системи соціального партнерства як інноваційна тенденція у розвитку ЗВО

пов'язана з необхідністю адаптації професійної освіти до потреб територій та регіональних ринків праці, орієнтованістю не тільки на державне замовлення, а й на конкретних споживачів освітніх послуг, що зумовлює звернення до проблеми формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти у закладах вищої освіти.

Аналіз актуальних досліджень. На етапі становлення нових освітніх позицій закладів вищої освіти, пов'язаних із переорієнтацією на компетентнісний підхід, зростає інтерес науковців та практиків у педагогічних дослідженнях до такої важливої проблеми, як конкурентоспроможність особистості спеціаліста. До цього періоду найбільш досліджено дане поняття зарубіжними концептуальними школами, заснованими на самоактуалізації; у вітчизняних концепціях саморозвитку та самовизначення та сучасних концепціях підготовки спеціаліста у форматі формування конкурентоспроможності проблема досліджена недостатньо.

Різні аспекти досліджень професійної підготовки менеджерів представлені у класичній теорії менеджменту, та вдосконалено Сушенцевою Л.Л. (Сушенцева, 2016), Пилипчуком М.Л. (Пилипчук, 2020), Кононою О.Ю. (Кононова, 2024), Бабушко С.Р. (Бабушко, 2016); у роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників бізнес-освіти Дін Юйцзян (Дін, 2019), Мороза Г.М. (Мороз, 2018), Сергеевої Л.М. (Сергеева, 2015). У працях Баніт Ю.С. (Баніт, 2019), Куока В. (Курок, 2021) приділяється велика увага самопроєктуванню, яке сприймається як найефективніший спосіб саморозвитку особистості. Проблема проєктування особистістю свого майбутнього має достатню розробку в психолого-педагогічних дослідженнях загальної теорії прогнозування розроблено Ільєнко О.Л. (Ільєнко, 2014) та Стойчик Т.І. (Стойчик, 2017), де розглядається взаємозв'язок самовизначення особистості в житті та у професії й побудови соціально відповідальної поведінки.

Як показав теоретичний аналіз стану цієї проблеми в психолого-педагогічній літературі, вивчення досвіду роботи закладів вищої освіти, а також власний досвід у процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти у сучасний період недостатньо досліджуються питання самоосвіти та саморозвитку спеціаліста, вибудовування системи перспективної самореалізації у професійному середовищі в аспекті конкурентоспроможності.

Мета статті – теоретичне обґрунтування професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти.

Методи та методологія. Методологічну базу дослідження склали: на філософському рівні – концепція системного підходу до дослідження суспільних явищ, аксіологічний і дименсiональний підходи до розвитку особистості майбутнього; положення про самоцінність особистості, здібності людини до духовного самобудування, життєвого самовизначення, екзистенційного вибору, права людини на авторство в саморозвитку, самовдосконалення; теорії діяльності, особистості та її розвитку; педагогічні теорії самопроєктування; теорії про особистісний розвиток та професійне становлення конкурентоспроможного фахівця; методологія педагогіки та методика досліджень, а також дослідження, присвячені питанням розвитку конкурентоспроможності особистості.

Методи дослідження: теоретико-методологічний аналіз дозволив сформулювати вихідні позиції; понятійно-термінологічний аналіз застосовувався для характеристики та впорядкування понятійного поля проблеми; моделювання використовувалося для вибудовування процесу професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти; планування застосовувалося для обґрунтування перспектив розвитку досліджуваного процесу.

Виклад основного матеріалу. Необхідність розробки теоретичних основ та науково-методичного забезпечення професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів у закладі вищої освіти обумовлена низкою протиріч на соціально-педагогічному рівні – між освітніми потребами особистості в саморозвитку та самореалізації, поліпарадигмальною соціокультурною ситуацією розвитку сучасного суспільства, що зумовлює особливі вимоги до особистості майбутнього менеджера освіти як конкурентоспроможного фахівця, та неготовністю традиційної системи професійної освіти до цієї діяльності; на науково-теоретичному рівні – між традиційними науковими підходами, що склалися в гуманістичній моделі бізнес-освіти, та необхідністю розробки сучасного наукового обґрунтування професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти; на науково-методичному рівні – між визнанням необхідності розвитку

конкурентоспроможності в освітньо-виховній діяльності, побудови на основі сучасних педагогічних технологій процесу, спрямованого на саморозвиток основних компетенцій сформованих у майбутніх менеджерів освіти у ЗВО, та недостатнім науково-методичним забезпеченням професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності.

В даний час відбувається подальше поглиблення та розширення проблематики теоретичних та експериментальних досліджень у галузі теорії та практики вищої освіти. Однією з проблем, які сьогодні у фокусі гуманітарних наук, є дослідження процесу формування та розвитку особистості, з'ясування його конкретного змісту. У зв'язку з цим дедалі більш пильна увага приділяється розгляду взаємозумовленості освітнього простору та особистості. Ця обставина вимагає постановки нових цілей та завдань в освітньо-виховному процесі з урахуванням зростаючої ролі самоосвіти та саморозвитку особистості загалом (Баніт, 2019, с. 25).

Основним поняттям нашого дослідження виступає «конкурентоспроможність майбутнього менеджера освіти», яка є інтегративною професійно-особистісною якістю особистості, що включає інваріантну та варіативну складові, що утворює зв'язок мотиваційно-рефлексивного, когнітивно-комунікативного та діяльнісно-творчого компонентів і забезпечує професійну діяльність. Особливість уточненого поняття полягає у використанні аксіолого-дименсіонального підходу у визначенні узагальнювальної якості майбутнього менеджера освіти та їх соціальної включеності до процесу професійного самопроєктування. При цьому вибудовується взаємозв'язок між виділеними компонентами конкурентоспроможності, критеріями, дименсіями професійної діяльності менеджера освіти та показниками: увагою до досліджуваних дисциплін; спрямованістю на співпрацю в аспекті професійної взаємодії; вирішенням проблем професійного саморозвитку; рефлексією; плануванням; професійною мобільністю; готовністю до самоосвітньої діяльності; спрямованістю на успіх; лідерською позицією; професійною творчістю; професійним позитивним іміджем; поширенням інформації; управлінням конфліктами тощо (Сушенцева, 2016, с. 570).

Сьогодні висловлюється думка про те, що людина стає суб'єктом соціального розвитку через те і завдяки тому, що є суб'єктом власного розвитку. Саме цей аспект людської реальності може бути зрозумілий у педагогічній науці як індивідуальна освітня активність, орієнтована

на творення своєї внутрішньої форми. Система підготовки майбутніх менеджерів у закладі вищої освіти, орієнтована на самопроєктування професійної діяльності, забезпечує успішну адаптацію фахівця у професійному середовищі, його спрямованість на самореалізацію у професії, постійний розвиток компетентності майбутнього менеджера. Кожен заклад вищої освіти по-своєму додатково насичує освітні програми навчальними, спеціальними курсами та дисциплінами, але практика свідчить, що таким важливим вмінням, як: особистісне самоствердження у професійному статусі менеджера, ведення переговорів, самопрезентація, саморегуляція, підвищення кваліфікації недостатньо уваги, що ускладнює вирішення професійних завдань за умов конкурентного середовища (Курок, 2021, с. 108).

Другою детермінантою ми виокремлюємо затребуваність самопроєктування як частини професійного становлення та основи конкурентоспроможності майбутнього спеціаліста. Зауважимо, що термін «самопроєктування» отримав науково-теоретичне обґрунтування наприкінці XX – на початку XXI століть. У його трактуванні вченими, практиками спостерігаються відмінності, проте найчастіше під самопроєктуванням розуміється діяльність, пов'язана з саморозвитком, удосконаленням та набуттям досвіду, умінь, навичок. Спільним визначенням різних авторів є діяльнісний і суб'єктний характер самопроєктування.

У сучасний період актуальна діалектика мінливості та стійкості Я-особистого та Я-професійного, його поліфонічність, самоконструювання залежно від дії набутих соціокультурних факторів, необхідних для існування Я-конструкції в сучасному динамічному світі, що швидко змінюється.

Проблема самопроєктування розглядається у філософії, менеджменті, психології та педагогіці. Філософи і психологи розглядають самопроєктування як сутнісну природу людини, що виражається у її «здатності будувати себе, отже, постійно змінювати зміст відповіді на питання її власної сутності», як метод культурного розвитку. Психологами розкрито можливості самопроєктування як форми психотехнічної практики, як механізму сприйняття наукового та художнього образу. У менеджменті обґрунтовано ефективність використання самопроєктування як «навчання дією». У цьому поняття самопроєктування співвідноситься з поняттям самоменеджмент. Психолого-педагогічна характеристика самопроєктування професійної

підготовки як важливого компонента професійного самовдосконалення представлена у багатьох дослідників (Дін, 2019, с. 70).

Ґрунтуючись на контент-аналізі, ми розглядаємо самопроектування як здатність особистості майбутнього професіонала до включення в систему самовизначених і самоконтрольованих заходів, спрямованих на підвищення ефективності професійної діяльності та самовдосконалення особистих якостей.

При оптимізації самопроектування майбутніх менеджерів у закладі вищої освіти як певної ціннісної позиції стосовно аспектів свого «Я» у професійній діяльності ми спираємося на погляди сучасних дослідників у тому, що ця позиція є злиттям трьох сфер: пізнання, дії, переживання, і припускаємо, що ставлення до себе реалізується в особливих сферах пізнання (самопізнання), емоційних станах (переживаннях) та діях людини щодо самої себе.

Отже, зростає необхідність інтеграції фундаментального, гуманітарного, спеціального знання, що забезпечує всебічне бачення майбутнім менеджером своєї професійної діяльності у сучасних умовах розвитку суспільства, що визначає тенденцію пошуку відповідної гуманістичної парадигми побудови освітнього процесу у закладі вищої освіти та виступає третьою детермінантою.

Сучасна гуманітарна освітня парадигма, що ґрунтується на дослідженнях Ф.А.В. Дістервега, Я.А. Коменського, К.Д. Ушинського та ін. включає три провідні напрямки реальної педагогічної діяльності закладу вищої освіти:

- забезпечення внутрішніх умов (установок, потреб, здібностей) для розвитку «самості» (self), для саморозвитку (через механізми самопізнання, рефлексії, цілепокладання, фізичного та психологічного захисту, діяльностей самоздійснення);
- створення сприятливих зовнішніх умов (середовища) для психічного та біологічного (фізичного) існування та розвитку особистості;
- організацію «олюдненого» мікросоціального середовища (гуманістичні відносини, спілкування, творча діяльність, психологічний клімат тощо) (Бабушко, 2016, с. 5).

Усвідомлення необхідності модернізації бізнес-освіти, розробка її нової системи, обґрунтування інноваційних підходів до організації, розробка «інноваційного навчання» виступає четвертою детермінатою.

При цьому зазначимо, що на сьогоднішній день дослідники виокремлюють особливу необхідність забезпечення

системоутворюючого характеру самостійної роботи студентів у виші. Прагнення перейти від технології learn - «ходьби крок у крок слідом за викладачем» (заснованої на використанні традиційних методів «роби як я», показу, оповідання, пояснення тощо) до побудови власних пізнавально-перетворювальних дій – у форматі learning to know (вчитися знати) та learning to do (вчитися робити). У закладі вищої освіти мають домінувати методи інцептивного вчення (від англ. inception – спонукаючого до самонавчання) – розпитування педагога, «інтерпретація почутого», смислова організація знань, інтенція на творчість. Тим самим буде здійснено перехід від режиму «функціонування вишів» до «розвитку особистості».

Для забезпечення конкурентоспроможності фахівця потрібен постійний аналіз якості професійної підготовки майбутніх менеджерів у квазіпрофесійній діяльності та у період професійної адаптації. Для цього можливе застосування при самопроєктуванні антропних технологій включення студента до соціуму (методи демасифікації особистості, університетського середовища); педагогізація всієї сфери соціуму (людина розвивається в системі освіти); метатехнології управління взаємодією студента та соціуму на засадах оптимізації відповідно до цілей професійної діяльності (Пилипчук, 2020, с. 87).

Основні детермінанти самопроєктування професійної діяльності майбутніх менеджерів у закладі вищої освіти визначають перспективу розвитку бізнес-освіти, що дозволяє реалізувати інтегративну єдність освітніх проєктів ЗВО та професійних устремлінь студента, що забезпечує конкурентоспроможність фахівця (Кононова, 2024, с. 62).

Адекватний теоретико-методологічний інструментарій представляється як інтеграція системного, аксіолого-дименсійного та фасилітативного підходів. Ієрархічна структура теоретико-методологічної основи забезпечує цілісність освітньо-виховного процесу.

Системний підхід інтегрує діяльність фахівців із організації професійного самопроєктування як формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти. Аксіолого-дименсійний підхід відноситься до конкретно-наукового рівня теоретико-методологічної основи та акцентує увагу на виборі таких методів, принципів, форм, які дозволяють переорієнтувати студента на цінності професійної діяльності та розвиток дименсій конкурентоспроможності. Фасилітативний підхід як методико-технологічний дозволяє модернізувати способи організації навчально-

виховного матеріалу, на основі взаємодії студентів та педагогів як рівноправних партнерів проєктної діяльності (Стойчик, 2017, с. 254).

Професійне самопроєктування виступає засобом формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти, оскільки визначає здатність особистості до діяльності в системі прогнозованих та самоконтрольованих заходів на основі професійно-ціннісних орієнтацій, спрямованих на підвищення ефективності професійної діяльності та удосконалення таких якостей, як комунікативність, професійна спрямованість та рефлексія, соціально-професійне лідерство, які становлять якісну характеристику конкурентоспроможності майбутнього менеджера освіти та утворюють зв'язок мотиваційно-рефлексивного, когнітивно-комунікативного та діяльнісно-творчого компонентів (Сергеева, 2015, с. 76).

Модель професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти у ЗВО заснована на положеннях системного, аксіолого-дименсійного та фасилітативного підходів, відображає специфіку організації поетапного професійного самопроєктування майбутніх менеджерів освіти, реалізує взаємозв'язок цілеорієнтуючого, організаційного змісту. Особливість моделі полягає в описі взаємозв'язку двох процесів у їхній органічній єдності: професійне самопроєктування як діяльність, спрямована на конструювання професійної поведінки майбутнього менеджера освіти; формування конкурентоспроможності як якісної характеристики особистості та результату професійного самопроєктування (Мороз, 2018, с. 59).

Успішність професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти у закладі вищої освіти пов'язана з реалізацією комплексу педагогічних умов: орієнтація на паритети професійного самопроєктування майбутніх менеджерів; включення професійної спільноти у формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів; використання ресурсів самоосвітньої діяльності студентів. Цей комплекс висловлює взаємозв'язок навчальної, соціально-професійної та особистісно орієнтованої складової організації аналізованого процесу.

Науково-методичне забезпечення професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти у ЗВО є рядом логічно взаємопов'язаних

поетапних дій професійного самопроєктування та забезпечує перехід на якісно вищий рівень сформованості конкурентоспроможності фахівця.

У всіх сферах діяльності особливого значення сьогодні набувають такі якості, як соціальна відповідальність, самостійність та оперативність у прийнятті рішень, готовність до демократичного спілкування, соціально активної дії, включаючи захист своїх прав, здатність швидко адаптуватися до нових умов та інші якості, що визначають, поряд із професійною компетентністю, конкурентоспроможність фахівця (Ільєнко, 2014, с. 287).

Модель професійного самопроєктування складається з організаційно-змістовного та результативно-проективного блоків і полягає у співвідношенні підходів, принципів та вибору методик, що відповідають вимогам підходів та спрямованих на розвиток компонентів конкурентоспроможності фахівця.

У результаті аналізу науково-педагогічної та управлінської літератури виявлено комплекс педагогічних умов успішності організації професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти: орієнтація на паритети професійного самопроєктування майбутніх менеджерів; включення професійної спільноти у формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів; використання ресурсів самоосвітньої діяльності студентів. Дана сукупність виражає взаємозв'язок навчальної, соціально-професійної та особистісно-орієнтованої складової організації аналізованого процесу.

Ми вважаємо, що названий комплекс педагогічних умов забезпечить ефективну реалізацію розробленої на основі інтеграції системного, аксіолого-дименсіонального та фасилітативного підходів у формуванні вказаної моделі.

Представлене науково-методичне забезпечення професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти включає поетапну реалізацію моделі та комплексу педагогічних умов у системі професійної підготовки у закладі вищої освіти та забезпечує перехід на якісно вищий рівень сформованості конкурентоспроможності та розвитку навичок професійного самопроєктування.

Отримані дані доводять, що модель професійного самопроєктування як формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти у закладі вищої освіти ефективна, виділені

педагогічні умови є необхідними і достатніми. Комплексна реалізація педагогічних умов підвищує рівень впливу, наданого кожним з них окремо на досліджуване явище.

Актуальність проблеми дослідження не викликає сумніву, оскільки модернізація системи професійної освіти, у тому числі підготовки майбутніх менеджерів освіти, потребує не лише орієнтації на формування компетенцій, а й на розвиток навичок професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності фахівця загалом. При цьому вибір професійного самопроєктування як засобу визначається здатністю особистості до діяльності в системі прогнозування та самоконтролю заходів на основі професійно-ціннісних орієнтацій, спрямованих на підвищення ефективності професійної діяльності та удосконалення якостей конкурентоспроможної особистості.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Проведене дослідження підтверджує, що реалізація намічених шляхів та способів професійного самопроєктування як засобу формування конкурентоспроможності майбутніх менеджерів освіти у ЗВО сприяє підвищенню рівня професійно-ціннісних орієнтацій, комунікативності, професійної спрямованості та рефлексії, розвитку соціально-професійної мобільності та позитивного іміджу спеціаліста, його професійного зростання.

Підсумки проведеного аналізу роботи дають змогу резюмувати наступне: можливості навчально-виховного процесу у вищій школі з підготовки конкурентоспроможних менеджерів освіти далеко не вичерпані. Не всі аспекти вивчені нами з достатнім ступенем повноти, існує низка проблем, що вимагають більш поглибленого вивчення з позиції безперервної освіти, розширення варіативності навчального процесу тощо.

ЛІТЕРАТУРА

- Бабушко, С.Р. (2016). Неперервність освіти і конкурентоспроможність фахівця. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*, 28, 3-7. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2016_28_3 (Babushko, S.R. (2016). Continuity of education and competitiveness of a specialist. *Scientific journal of the NPU named after M. P. Dragomanov. Series 16: Creative personality of a teacher: problems of theory and practice*, 28, 3-7. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2016_28_3)
- Баніт, Ю.С. (2019). Інтегроване самопроєктування підприємницької компетентності студентів – майбутніх економістів засобами інтерактивного

- навчання. *Інноваційна педагогіка*, 14(1), 23-27. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_14\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_14(1)_6) (Banit, Y.S. (2019). Integrated self-design of entrepreneurial competence of students - future economists by means of interactive learning. *Innovative Pedagogy*, 14(1), 23-27. Access mode: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_14\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_14(1)_6))
- Дін, Юйцзін (2019). Модель управління професійно-педагогічним самопроєктуванням майбутніх менеджерів освіти. *Інноваційна педагогіка*, 15(2), 68-71. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_15\(2\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_15(2)_13) (Ding, Yujing (2019). Model of management of professional and pedagogical self-design of future education managers. *Innovative Pedagogy*, 15(2), 68-71. Access mode: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_15\(2\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_15(2)_13))
- Ільєнко, О.Л. (2014). Фактори впливу на конкурентоспроможність фахівця муніципальної економіки та самоврядування. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 38, 286-290. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2014_38_62 (Iliencko, O.L. (2014). Factors influencing the competitiveness of a specialist in municipal economy and self-government. *Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*, 38, 286-290. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2014_38_62)
- Кононова, О.Ю. (2024). Конкурентоспроможність майбутнього фахівця як умова якісної професійної підготовки у морському навчальному закладі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*, 1, 54-67. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2024_1_6 (Kononova, O.Yu. (2024). Competitiveness of a future specialist as a condition for high-quality professional training in a maritime educational institution. *Bulletin of the Ivan Franko Zhytomyr State University. Pedagogical Sciences*, 1, 54-67. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2024_1_6)
- Курок, В. (2021). Формування готовності майбутнього педагога до самопроєктування інформаційної компетентності в освітньому середовищі ЗВО. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 2, 104-112. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2021_2_16 (Kurok, V. (2021). Formation of the readiness of a future teacher to self-design information competence in the educational environment of higher education. *Problems of training a modern teacher*, 2, 104-112. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2021_2_16)
- Мороз, Г.М. (2018). Сутність поняття «конкурентоспроможність фахівця» як умови його успіху на ринку праці. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 58-59, 156-161. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2018_58-59_22 (Moroz, G.M. (2018). The essence of the concept of «competitiveness of a specialist» as a condition for his success in the labor market. *Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education schools*, 58-59, 156-161. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2018_58-59_22)
- Пилипчук, М.Л. (2020). Конкурентоздатність як ключова якість фахівця з перекладу в умовах інноваційної професійної діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 73(1), 86-90.

- Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2020_73\(1\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2020_73(1)_18) (Pylypchuk, M.L. (2020). Competitiveness as a key quality of a translation specialist in the conditions of innovative professional activity. *Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education schools*, 73(1), 86-90. Access mode: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2020_73\(1\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2020_73(1)_18))
- Сергеева, Л.М. (2015). Конкурентоздатність фахівця як соціально-педагогічна категорія. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1, 72-79. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2015_1_10 (Sergeyeva, L.M. (2015). Competitiveness of a specialist as a socio-pedagogical category. *Adult education: theory, experience, prospects*, 1, 72-79. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2015_1_10)
- Стойчик, Т.І. (2017). Конкурентоздатність фахівця професійного навчального закладу: проблеми і перспективи. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія*, 259, 251-257. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2017_259_43 (Stoychik, T.I. (2017). Competitiveness of a specialist of a vocational educational institution: problems and prospects. *Scientific Bulletin of the National University of Life Resources and Environmental Management of Ukraine. Series: Pedagogy, Psychology, Philosophy*, 259, 251-257. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2017_259_43)
- Сушенцева, Л.Л. (2016). Вплив професійної мобільності на конкурентоздатність фахівця на сучасному ринку праці. *Молодий вчений*, 4, 568-572. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_139 (Sushentseva, L.L. (2016). The impact of professional mobility on the competitiveness of a specialist in the modern labor market. *Young Scientist*, 4, 568-572. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_139)

SUMMARY

Dieniezhnikov Serhii, Kozlova Olena. Professional Self-Designation as a Means of Forming the Competitiveness of Future Educational Managers.

The article is devoted to the problem of professional self-design as a means of forming the competitiveness of future education managers on the basis of the presented theoretical and methodological strategy, which includes the integration of systemic, axiological-dimensional and facilitative approaches, which allows to identify the optimal principles of organizing professional self-design, methods of pedagogical action, to determine the leading positions of the research; a model of professional self-design as a means of forming the competitiveness of future education managers is proposed, which includes goal-oriented, organizational-content and result-projective blocks. The peculiarity of the model lies in the description of the relationship between two processes in their organic unity: professional self-design as an activity aimed at constructing the professional behavior of the future education manager; the formation of competitiveness as a qualitative characteristic of the personality and the result of professional self-design.

The study identified and implemented a set of pedagogical conditions that express the interrelation of educational, socio-professional and personally oriented organization of the process under consideration: orientation on parities of professional self-design of future managers, developed scientific and methodological support, which includes methods of forming the competitiveness of future education managers, aimed at developing the components of the studied process.

The article systematizes theoretical ideas about the complex influence of methodological foundations on professional self-design as a means of forming the competitiveness of future education managers: approaches (systemic, axiological-dimensional, facilitative), principles (optimization, integrity (holism), openness, value orientation and activity, humane-personal orientation, activation, synergy, personal goal setting, etc.

Key words: *design, self-design, competitiveness, education manager, professional development.*